Η υλιστική εκκοσμίκευση απορρίπτει την ύπαρξη της ψυχής (Ηρακλής Ρεράκης, Καθηγητής ΑΠΘ)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 13 Δεκεμβρίου, 2023

Σε όλες τις εποχές υπήρχαν άνθρωποι, οι οποίοι, επηρεαζόμενοι από επιστημονικά κριτήρια ή από ιδεοληψίες ή ακόμη και από αδιαφορία, αποδέχονται τον άνθρωπο, αποκλειστικά, ως σώμα.

Ο υλισμός, γενικά, ως τρόπος σκέψης και ζωής, επιδιώκει να αποβάλει την ψυχή ή το πνεύμα από την ύπαρξη του ανθρώπου και να εξαφανίσει ό, τι περιλαμβάνει η αποδοχή της ύπαρξης της ψυχής στην οντολογική λειτουργία του.

Τι πρεσβεύουν, συνεπώς, οι υλιστές; Περιορίζουν όλες τις δραστηριότητες του ανθρώπου στο πλαίσιο της οικονομίας, της βιολογικής επιβίωσης του σώματος, στην ευμάρεια, στην ευημερία και σε ό, τι έχει σχέση με τις αισθήσεις και τη σωματική διαβίωση ή επιβίωση.

Ουσιαστικά, μια κοινωνία κοσμική και υλιστική αρνείται την πίστη στον Θεό και, ταυτόχρονα, την αθανασία της ψυχής και θεωρεί την πνευματική δράση του ανθρώπου ως μια δράση φονταμενταλιστική και απαρχαιωμένη και η άρνηση αυτή, πιστεύοντας πως αποτελεί μια έκφραση μοντερνισμού και προοδευτισμού τόσο στον χώρο της πολιτικής, όσο και στον χώρο των ΜΜΕ και του διαδικτύου.

Έτσι, ο άνθρωπος αποξηλώνεται από την ψυχή και μένει μόνον ως μια χοϊκή - υλική ύπαρξη, με ό, τι μπορεί να σημαίνει αυτό για τις πολιτικές κοινωνικής μέριμνας και αντιμετώπισης.

Έκτοτε, στο πλαίσιο αυτών των επιλογών και όσον αφορά στα καθ’ ημάς, ψηφίζονται νόμοι, που αποτελούν, κυρίως, αιτήματα νεωτεριστικών και ριζοσπαστικών τάσεων, που καταρρακώνουν το διαχρονικό ήθος του Ελληνισμού και της Ορθοδόξου πίστεως και ετοιμάζουν έναν άνθρωπο άψυχο, πονηρό, γεμάτο πάθη και κακίες, με προσανατολισμό τον βιολογισμό και τη σκοπιμότητα του «*φάγωμεν πίωμεν αύριον γαρ αποθνήσκομεν*». Ωστόσο, ένας τέτοιος άνθρωπος, που βλέπει τα πάντα ποσοτικά και υλιστικά, χωρίς νόημα και λόγο ύπαρξης, χωρίς αγάπη στον Θεό, στον συνάνθρωπο και στην κτίση, ένας άνθρωπος άτομο (ατομικιστής), που ετοιμάζεται να εισέλθει σε μια «κοινωνία» ακοινώνητη, απροσανατόλιστη, άπιστη,

ταραγμένη, αναστατωμένη, συγκρουσιακή, βίαιη, επιθετική, θανατερή, με πείνα, δυστυχία, μίσος, αυτοκτονίες, χρήση ουσιών, μίσος, άγχος, ανηθικότητα γίνεται και ο ίδιος επικίνδυνος τόσο για τον εαυτό του όσο και για τους άλλους. Έτσι, κτίζεται μια κοινωνία αδιεξόδων, χωρίς μέτρο και όρια, χωρίς συνδετικούς δεσμούς, απομακρυσμένη από τον Θεό, τη ζωή του κόσμου. Όπως, όμως, μαρτυρεί ο**Μέγας Βασίλειος**, «***όσον ο άνθρωπος απομακρύνεται από τη ζωή, τόσο πλησιάζει στο θάνατο. Γιατί ζωή είν' ο Θεός και η στέρηση της ζωής είναι θάνατος*** ». Πώς αντιμετωπίζει την κατάσταση η Ορθόδοξη Εκκλησία; Διωκόμενη διαρκώς, επιμένει να διακονεί τον πληγωμένο άνθρωπο και να αγωνίζεται να κάνει τον κόσμο Εκκλησία και τον πλανεμένο υλιστή άνθρωπο να τον καλέσει να αποδεχθεί αυτό που είναι από τη φύση του, ως ψυχοσωματική ύπαρξη «*κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού*» και να γίνει κατά χάριν θεάνθρωπος, όπως εξ' αρχής τον προώρισε ο Θεός. Η Εκκλησία, συνεπώς, συνεχίζει το σωτηριακό έργο του Θεού και Λυτρωτή Ιησού Χριστού, «*ος πάντας ανθρώπους θέλει σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν*» (Α' Τιμ. 2, 4).

Γι' αυτό, αφενός, απορρίπτει, θεολογικά, τις θεωρίες και τη ζωή των υλιστών και των αθέων, που εκκινούν από την πεποίθηση ότι ο άνθρωπος είναι μόνον σώμα και δέχεται την ενιαία φύση του ανθρώπου, ως μία ψυχοσωματική ολότητα, έτσι όπως διδάσκεται στο Βιβλίο της Γενέσεως: «*Και έπλασεν ο Θεός τον ανθρωπον, χουν από της γης, και ενεφύσησεν εις το πρόσωπον αυτού πνοήν ζωής, και εγένετο ο άνθρωπος εις ψυχήν ζώσαν* (Γεν. 2, 7). Ο **Άγιος Γρηγόριος ο Νύσσης** διδάσκει ότι μία και μοναδική είναι η αρχή της συστάσεώς μας εκ ψυχής και σώματος, δεχόμενος τη διπλή κατασκευή της φύσεώς μας, την κατ' εικόνα Θεού «ομοιωμένη». Ο **Μ. Αθανάσιος**, επίσης, διδάσκει ότι ο άνθρωπος «εκ ψυχής λογικής και σώματος αισθητού γνωρίζεται», ότι δηλαδή ο άνθρωπος είναι ένα ον, που δεν μπορεί να υπάρξει μόνον ως σώμα ή μόνον ως πνεύμα, αλλά ως **μία οντότητα**, εκ σώματος και πνεύματος. Το μεν σώμα είναι αισθητό και ορατό, το δε πνεύμα ή ψυχή είναι αόρατο.

Η ψυχή, κατά τον Άγιο Γρηγόριο Νύσσης, είναι η αιτία της ζωής . Στην Αγία Γραφή υπάρχουν πολλά χωρία, όπου εκφράζεται η διδασκαλία της Εκκλησίας, για την εκ σώματος και πνεύματος σύσταση του ανθρώπου και χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, οι λέξεις ψυχή ή πνεύμα και σαρξ ή σώμα. Για παράδειγμα, ο Χριστός συμβούλευε τους μαθητές του «*αγρυπνείτε και προσεύχεσθε... Το μεν πνεύμα πρόθυμον, η δε σαρξ ασθενής*» (Μάρκ. 14, 38). Τους τόνιζε, επίσης: «*Μη φοβηθήτε από των αποκτεινόντων το σώμα, την δε ψυχήν μη δυναμένων να αποκτείνωσι· φοβήθητε δε μάλλον τον δυνάμενον και ψυχήν και σώμα να απολέση εν τη γεένη*» (Ματθ, 10, 28).

Ο **Απ. Παύλος**, επίσης σημειώνει: «*Αυτός ο Θεός της ειρήνης αγιάσαι υμάς ολοτελείς, και ολόκληρον υμών το πνεύμα και η ψυχή και το σώμα, αμέμπτως, εν τη*

παρουσία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού τηρηθείη» (Α' Θεσσ. 5, 23). Επίσης τονίζει: «*Ας καθαρίσωμεν εαυτούς από παντός μολυσμού σαρκός και πνεύματος, εκπληρούντες αγιωσύνην εν φόβω Θεού*». (Β' Κορ. 7, 1). Ο Απ. Παύλος, ακόμη, ομιλεί για εκείνους που υπηρετούν είτε τη σάρκα και τα πάθη, που γεννούν τη φθορά είτε την ψυχή και το πνεύμα, που γεννά την αιωνιότητα: «*Ο σπείρων εις την σάρκα εαυτού, εκ της σαρκός θερίσει φθοράν, ο δε σπείρων εις το πνεύμα, εκ του πνεύματος θερίσει ζωήν αιώνιον*» (Γαλ. 6, 8). Είναι σαφές ότι αυτοί που απορρίπτουν την ύπαρξη της ψυχής, απορρίπτουν και την ύπαρξη του Θεού αλλά και την ύπαρξη του καλού στη ζωή τους.

Η απόρριψη του πνεύματος ή της ψυχής στη ζωή του ανθρώπου, κατά τον **Άγιο Γρηγόριο ο Νύσσης**, χαρακτηρίζεται ως «ανοησία» και «απατηλή φιλοσοφία», που επινοεί και εισάγει στη ζωή μας «ο εφευρέτης του ψεύδους (διάβολος), για να προσβάλλει την αλήθεια. Μια τέτοια άποψη για την ψυχή, δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά απομάκρυνση από την αρετή και προσκόλληση στην ηδονή του παρόντος· σημαίνει απόρριψη της ελπίδας για την αιώνια ζωή, στην οποία κυριαρχεί μόνον η αρετή. Διότι, εάν δεν κυριαρχήσει μέσα μας, χωρίς αμφιβολία, η πίστη γι' αυτό (αιωνιότητα ψυχής), τότε ο βίος των ανθρώπων χάνει το καλύτερό του στη ζωή, την αρετή. Πώς είναι δυνατόν να υπάρξει αρετή εκεί, που η ύπαρξη περιορίζεται μόνον στην παρούσα ζωή, και μετά απ' αυτήν δεν ελπίζουμε σε τίποτε; Ας θέσουμε κριτήριο του λόγου μας τη θεόπνευστη Αγία Γραφή, η οποία αποφαίνεται ότι δεν υπάρχει καμία εξαιρετική ιδιότητα της ψυχής, που να μην είναι και ιδιότητα της φύσεως του Θεού. Εκείνος, μάλιστα, που είπε ότι η ψυχή αποτελεί ομοίωμα του Θεού, διακήρυξε επίσης ότι, αυτό που είναι ξένο προς τον Θεό, αυτό βρίσκεται και έξω από την ψυχή. Αυτοί που ζουν ακόμη τη σαρκική ζωή είναι ανάγκη, με την ενάρετη βιωτή τους, ν' απομακρύνονται κάπως και να ξεφεύγουν από τη σχέση με τη σάρκα, έτσι ώστε να σπάσουν τα δεσμά της ψυχής και να της γίνει εύκολος και άνετος ο δρόμος προς το αγαθό και κανένα σωματικό βάρος να μην την αποσπά. Όποιος γίνει εντελώς σαρκικός στη σκέψη και τη ζωή του και αφιερώνει κάθε κίνηση και ενέργεια της ψυχής στα θελήματα της σάρκας, αυτός, κι όταν ακόμη βγει έξω από τη σάρκα του, δεν αποχωρίζεται τα πάθη της. Εάν, λοιπόν, είτε με τον πνευματικό αγώνα της παρούσης ζωής είτε με την κάθαρση μετά απ' αυτήν, ελευθερωθεί η ψυχή, από την εξάρτησή της από τα άλογα πάθη, τότε, τίποτε δεν την αποκλείει από τη θεωρία του καλού. Και καλό, στη φύση του, είναι το Θείο, στο οποίο η ψυχή θα προσδένεται με την καθαρότητά της, όπως συνδέεται με συγγενή της.

(Πηγή: aktines.blogspot.com*)*